

UNIVERSAL DECLARATION OF HUMAN RIGHTS

ကမ္ဘာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း

MUNGGAN SHINGGYIM AHKAW AHKANG LAM
NDAU SHABRA AI LAIKA

**RAOUL
WALLENBERG
INSTITUTE**

UNIVERSAL DECLARATION OF HUMAN RIGHTS

ကမ္ဘာ့လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း

**MUNGGAN SHINGGYIM AHKAW AHKANG LAM
NDAU SHABRA AI LAIKA**

**RAOUL
WALLENBERG
INSTITUTE**

**MUNGKAN SHINGGYIM AHKAW AHKANG
LAM NDAU SHABRA AI LAIKA**

GA NUM SHAWN: -

1948 ning December shata (10) ya shani hta Mungkan Wunpawng Hpung zuphpawng kaba kaw nna MUNGKAN SHINGGYIM AHKAW AHKANG LAM hpe shagrin nna ndau shabra dat sai. Ndaus habra laika a tsun mayu ai lam yawng hpe hpang na laika man hta madun da ai.

Ndai zawn labau shang magam bungli ni hpe galaw la ngut ai hpang, Mungkan Wunpawng hpung gaw Mungkan Wunpawng Hpung hta lawm nga ai Mungdan ni yawng hpe ndai ndau shabra laika a laika si ni hpe Mung shawa yawng chye na lu na matu hte galaw sa wa na matu Mungdan ni (shing nrai) Mungdan lamu ga ginra madang hpe garan ginhka ai lam nnga ai sha grau nna laika sharin jawng hte kaga hpaji dap wu hpung wu hpawng ni hta mung ndau shabra laika hpe garan ai lam, yawng mu mada ai shara ni hta madun da ai lam, hti shangun nna lachyum sanglang dan na lam ni hpe htet da sai.

Dai re majaw Myanmar mung amyu sha Shinggyim ahkaw ahkang hpung gaw Mungkan shinggyim ahkaw ahkang ndau shabra laika hpe Englisha ga kaw nna Myen ga de gale nhtawm ndau shabra dat ai.

**Myanmar Mungdan Amyu Sha Shinggyim Ahkaw Ahkang Hpung
2013 Ning, April shata 17 ya**

ကမ္ဘာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း

စကားချီး

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံက ကမ္ဘာလူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းကို အတည်ပြု ချမှတ်၍ ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။ ကြေညာစာတမ်း၏ စာသားအပြည့်အစုံကို နောက်စာမျက်နှာများတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ဤကဲ့သို့ သမိုင်းဝင်လုပ်ဆောင်ချက်ကို ဆောင်ရွက်ပြီး နောက် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံက ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံ အားလုံးအား ဤကြေညာစာတမ်း၏စာသားကို အများပြည်သူတို့ သိရှိစေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် နိုင်ငံများ (သို့မဟုတ်) နယ်မြေ များ၏ နိုင်ငံရေး အဆင့်အတန်းကို ခွဲခြားမှုမပြုဘဲ၊ အဓိကအားဖြင့် ကျောင်းများနှင့် အခြားပညာရေး အဖွဲ့အစည်းများတွင် ကြေညာ စာတမ်းကို ဖြန့်ချိဝေငှစေရန်၊ မြင်သာအောင် ပြသထားစေရန်၊ ဖတ်ကြားစေရန်နှင့် အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖော်ပြစေရန် ပန်ကြားခဲ့ သည်။

သို့ဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသား လူ့အခွင့် အရေးကော်မရှင်သည် ကမ္ဘာလူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုလျက် ထုတ်ဝေဖြန့်ချိ လိုက်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်
၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁၇ ရက်

Mungkan Shinggyim Ahkaw Ahkang Lam Ndaou Shabra Ai Laika

GA HPAW:-

Shinggyim masha yawng a shangai ai hte gunsa wa ai mawn ningsam gaw maren mara rai nna shaw kabai kau nlu ai ahkaw ahkang ni hpe masat shagrin ai lam gaw ndai Mungkan ntsa hta shanglawt ai, tara rap ra ai hte simsa lam ni a matu Npawt nhpang ru di rai nga ai majaw mung,

Shinggyim ahkaw ahkang hpe n-gawn nsawn manu n shadan ai lam gaw shinggyim masha ni a kaja ai n kaja ai akyu ara lam ni hpe jahten sharn ai grai zai ai gumshem lai len ni rai nga ai majaw mung, ndut ndang kasang galang tsun shaga ai lam, ndut ndang kam sham ai lam hte hkrit hpa lam hte gawng kya nga ai lam ni kaw na hkam sha lu na Mungkan shinggyim wu hpawng langai paw pru wa na lam gaw shinggyim sha yawng a tsaw dik ai myit mada lam hku nna ndau shabra ngut sai majaw mung,

Ahkaw ahkang lang nna tara nlang ai sha uphkang ai hte dip da hkrum ai yawng hpe masha gaw hpang jahtum na lai masa hte nhtan shai rawt malan ai madang de ndu na matu shinggyim ahkaw ahkang hpe tara shingwang uphkang ai lai hte makawp maga na matu nbyin nmai ra nga ai majaw mung,

ကမ္ဘာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း

နိဒါန်း

လူသားအားလုံး၏ မွေးရာပါ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် တန်းတူညီမျှ ရှိပြီး ဖယ်ရှားထုတ်ပယ်၍ မရသော အခွင့်အရေးများကို အသိ အမှတ်ပြုခြင်းသည် ဤကမ္ဘာပေါ်တွင် လွတ်လပ်မှု၊ တရားမျှတမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းမှုတို့အတွက် အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊

လူ့အခွင့်အရေးကို အလေးမထား မထိမဲ့မြင်ပြုခြင်းသည် လူသားတို့၏ အကောင်းအဆိုး၊ အကြောင်းအကျိုး ဆင်ခြင်နိုင်စွမ်းကို ဖျက်ဆီးသည့် ရိုင်းစိုင်းရက်စက်သော အပြုအမူများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ သက်ဝင်ယုံကြည်ခွင့်၊ ကြောက်ရွံ့ခြင်းနှင့် ချို့တဲ့ခြင်းမှ လွတ်ကင်းခွင့်တို့ကို ရရှိခံစားရမည့် လူ့ဘောင်လောကတစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာရေးကို သာမန်လူသားအားလုံး၏ အမြင့်မားဆုံးသော မျှော်မှန်းချက်အဖြစ် ကြေညာပြီးဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊

အာဏာသုံး၍ တရားလက်လွတ်အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုတို့ကို လူကနောက်ဆုံးနည်းလမ်းအနေဖြင့် ဆန့်ကျင်ပုန်ကန်သည့် အခြေအနေသို့ မရောက်ရှိစေရေးအတွက် လူ့အခွင့်အရေးကို ဥပဒေစိုးမိုးမှုဖြင့် ကာကွယ်ပေးရန် မဖြစ်မနေလိုအပ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊

Mungdan shada da tsawra hku hkau kanawn mazum nna bawng ring lam hpe sharawt na matu nbyin nmai ra nga ai majaw mung,

Mungkan Wunpawng hpung shang mungdan ni a mung chying sha yawng gaw Npawt nhpang shinggyim ahkaw ahkang, Masha a sari sedang hte manu, la sha num sha madang bung ai ahkaw ahkang nga ra ai lam ni hpe shanhte myit shang kam sham ai lam Mungkan Wunpawng Hpung a ga sadi laika hta kahtap masat shagrin nna grau nna dam lada ai shanglawt shang wang hta shinggyim kanawn mazum rawt jat lam hte shinggyim prat ladaw rawt jat galu kaba lam ni su hprang jat na myit daw dan da ai majaw mung,

Mungkan Wunpawng hpung hta shanglawm ai Mungdan ni gaw Mungkan Wunpawng Ginjaw hte pawng hpawm nna shinggyim ahkaw ahkang hte npawt nhpang shanglawt ahkaw ahkang ni hpe Mungkan ting gaw grau nna rawt jat hkungga hkansa jai lang lam a matu galaw na ngu ga sadi hkam la ai majaw mung, Lahta e tsun lai wa sai Shinggyim ahkaw ahkang hte Shanglawt lam ni hpe rau maren chye na hkat yang ndai ga sadi lam ni hpe hpring tsup mahtai shapraw sa wa na lam hta ahkyak dik ai lam rai nga ai majaw mung,

Masha shagu, Wuhpung Wuhpawng shagu gaw, ndai ndau shabra laika hpe tutnawng myit masin hta bang da nna Mungkan ting hta lahta na ahkaw ahkang ni hpe manu shadan chye let, sharin achyin ai lam, machye machyang hpaji jaw ai lam hta n-gun atsam marai dat na matu mung, Mungkan Wunpawng Hpung hta shanglawm nga ai mungdan ni hte dai

နိုင်ငံချင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးစွာ ဆက်ဆံမှု ဖွံ့ဖြိုးရေးကို မြှင့်တင်ရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊

ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ပြည်သူ့အပေါင်းတို့သည် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေး၊ လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်တန်ဖိုး၊ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး တန်းတူအခွင့်အရေးရှိမှုတို့ကို ၎င်းတို့ သက်ဝင်ယုံကြည်ကြောင်း ကုလသမဂ္ဂပဋိညာဉ်၌ ထပ်မံအတည်ပြုခဲ့ပြီး၊ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် လွတ်လပ်မှုအတွင်း လူမှုရေးတိုးတက်ရေးနှင့် လူ့ဘဝအဆင့်အတန်း တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးတို့ကို မြှင့်တင်ရန် သန့်ဋ္ဌာန်ချပြီး ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊

ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတို့သည် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့နှင့် ပူးပေါင်း၍ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးက ပိုမိုမြှင့်တင် လေးစားလိုက်နာကျင့်သုံးကြစေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်မည်ဟု ကတိပြုပြီးဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ အဆိုပါ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို အတူတကွ နားလည်မှု ရှိခြင်းသည် ဤကတိကဝတ်ကို အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်စေရေးအတွက် အရေးကြီးဆုံးဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊

လူတိုင်း၊ အဖွဲ့အစည်းတိုင်းက ဤကြေညာစာတမ်းကို အစဉ် နှလုံးသွင်းလျက် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းတွင် အဆိုပါ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို လေးစားကြစေရန် သင်ကြားခြင်း၊ အသိပညာပေးခြင်းဖြင့် အားထုတ်ကြစေရန်အတွက် လည်းကောင်း၊ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့် ထိုနိုင်ငံတို့၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာအောက်ရှိ

mungdan ni a uphkan kata shangwang hta rawng nga ai Mung shawa ni gaw dai ahkaw ahkan shanglawt lam hpe dam lada let tang du ai masat masa galaw nna hkansa na matu mungdan madang hte Mungdan shagu hte seng ai madang ni hta bawng ring ai masing masa ni hte shakut shaja na matu mung yaw shada let, Mungdan shagu, masha shagu ni gaw awngdang lam lu la na matu galaw sa wa na yawng hte seng ai kasi kamang langai hku nna Mungkan Wunpawng Hpung zuphpawng gaw ndai Mungkan shinggyim ahkaw ahkan hte seng ai ndau laika hpe ndau shabra dat ai.

DAW 1:

Shinggyim masha yawng gaw shanglawt ai hte shangai chyinghkai wa nna sari sadang ahkaw ahkan maren mara lu shajang nga ai. Masha shagu hta myit yu mang yu ai lam hte jaw ai n jaw ai hpe ginhka chye ai myit jasat rawng ai majaw langai hte langai kahpu kanau majing myit jasat hte matut mahkai kanawn mazum mai nga ai.

DAW 2:

Masha shagu gaw amyu, ashan nsam, la sha num sha tsun shaga ai ga, Nawku daw jau ai makam lam, Mung masa lam (Shing nrai) kaga lam ni Mungdan masha (shing nrai) Masha atsang madang hte seng ai ru di, Ja gumhpaw arawng, Ru sai arawng hte kaga lam ni hta mung atsang madang garan ginhka ai lam nnga ai sha ndai ndau shabra laika hta rawng ai ahkaw ahkan hte shanglawt ahkan yawng hpe hkam sha lu na ahkan lu ai. Dai sha n-ga masha langai ngai shanu ai

နယ်ပယ်အတွင်းမှ တိုင်းသူပြည်သားများက အဆိုပါအခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို ကျယ်ပြန့်ထိရောက်စွာ အသိအမှတ်ပြုလိုက်နာကျင့်သုံးစေရန်အလို့ငှာ နိုင်ငံအဆင့်နှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအဆင့်တို့တွင် တိုးတက်သော အစီအမံများဖြင့် အားထုတ်ကြစေရန်အတွက်လည်းကောင်း ရည်ရွယ်လျက်၊ နိုင်ငံခပ်သိမ်း၊ လူခပ်သိမ်းတို့ အောင်မြင်မှုရရှိရန် ဆောင်ရွက်ကြမည့် အားလုံးနှင့်ဆိုင်သော စံတစ်ရပ်အဖြစ် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံက ဤကမ္ဘာ့ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းကို ယခုထုတ်ပြန်ကြေညာလိုက်သည်။

အပိုဒ် ၁

လူသားအားလုံးသည် လွတ်လပ်သူများအဖြစ် မွေးဖွားလာကြပြီး ဂုဏ် သိက္ခာနှင့် အခွင့်အရေးများ တန်းတူရည်တူ ရှိကြသည်။ လူတို့၌ ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့် အမှားအမှန်ဝေဖန်ပိုင်းခြားနိုင်သော အသိဉာဏ် ရှိကြ၍ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ညီရင်းအစ်ကို စိတ်ဓာတ်ဖြင့် ဆက်ဆံကျင့်သုံးသင့်သည်။

အပိုဒ် ၂

လူတိုင်းသည် လူမျိုး၊ အသားအရောင်၊ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး၊ ဘာသာစကား၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ၊ နိုင်ငံရေး သို့မဟုတ် အခြားအယူအဆ၊ နိုင်ငံသားသို့မဟုတ် လူမှုအဆင့်အတန်းနှင့်ဆိုင်သော အာဇာနည်၊ ပစ္စည်း ဥစ္စာဂုဏ်၊ မျိုးရိုးဇာတိဂုဏ်နှင့် အခြားအဆင့်အတန်းမသည့် ခွဲခြားမှုမျိုးမရှိစေဘဲ ဤကြေညာစာတမ်းတွင် ဖော်ပြပါရှိသည့် အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်အားလုံးကို ခံစားခွင့်ရှိသည်။

Mungdan (Shing nrai) Lamu ga ginra gaw awmdawm ahkaw ahkang lu ai lamu ga rai tim, Mungkan Wunpawng Hpung kaw na yu reng uphkang nga ai ginra rai tim, Madu uphkang nlu ai ginra rai tim (Shing nrai) Awm dawm ahkaw ahkang lama ma masat da ai shara rai tim, dai shara a Mung masa, Tara Je yang daw dan ai lam (Shing nrai) Kaga Mungdan ni a masat masa madang langai ngai hpe npawt rudi da nna garan ai lam nmai galaw ai.

DAW 3:

Masha shagu hta asak hkrung ai ahkaw ahkang, ndut ndang ahkaw ahkang hte masha marai hkum shagu a shim lam ahkang lu ra ai.

DAW 4:

Kadai hpe mung Mayam hku nna (shing nrai) shangun ma hku nna n-galaw lu ai. Mayam galaw ai lam hte Mayam dut mari ai lam yawng hpe pat shing dang ra ai.

DAW 5:

Kadai hpe mung zingri zingrat ai (Shing nrai) gum shem ai shinggyim lai nlang ai, Shinggyim sari sadang hpe shayawm kau shangun ai (Shing nrai) mara jaw ai lam nmai galaw ai.

DAW 6:

Masha shagu gaw tara Upadi lam hta Marai hkum langai hkrai hku nna shara shagu hta masat masa galaw nna hkam

ထို့ပြင် လူတစ်ဦးတစ်ယောက် နေထိုင်ရာနိုင်ငံ သို့မဟုတ် နယ်မြေ ဒေသသည် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် လွတ်လပ်သည့်နယ်မြေဖြစ်စေ၊ ကုလသမဂ္ဂထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ခံ နယ်မြေဖြစ်စေ၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် အာဏာမရရှိသော နယ်မြေဖြစ်စေ သို့မဟုတ် အချုပ်အခြာအာဏာ တစ်စုံတစ်ရာ ကန့်သတ်မှုရှိသည့် နယ်မြေဖြစ်စေ ယင်း၏နိုင်ငံရေး၊ တရားစီရင်ခွင့် သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာအဆင့်အတန်းတစ်ခုခုကို အခြေပြု၍ ခွဲခြားမှုမပြုလုပ်ရ။

အပိုဒ် ၃

လူတိုင်းတွင် အသက်ရှင်သန်ခွင့်၊ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လူပုဂ္ဂိုလ် လုံခြုံမှု ရခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၄

မည်သူ့ကိုမျှ ကျေးကျွန်အဖြစ် သို့မဟုတ် အစေအပါးအဖြစ် မပြုရ။ ကျွန်ုပ်တို့ခြင်းနှင့် ကျွန်ုပ်တို့အရောင်းအဝယ်ပြုခြင်းပုံစံ အားလုံးကို ပိတ်ပင် တားမြစ်ရမည်။

အပိုဒ် ၅

မည်သူ့ကိုမျှ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း သို့မဟုတ် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော၊ လူမဆန်သော၊ လူ့သိက္ခာညှိုးနွမ်းစေသော ပြုမူဆက်ဆံခြင်း သို့မဟုတ် အပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်း မပြုရ။

အပိုဒ် ၆

လူတိုင်းသည် ဥပဒေအရာ၌ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအဖြစ်ဖြင့် နေရာတိုင်း

la na ahkang nga ai.

DAW 7:

Shinggyim masha yawng gaw Upadi lam hta maren mara nga nna Upadi a maren mara makawp maga lam hpe hpa baw garan kachyan ai lam ginhka ai lam nnga ai sha hkam la na ahkang nga ai. Ndai ndau laika hpe jahten sharun nna garan ginhka yang mung, dai zawn re ai garan ginhka ai kaw na mung myit jasu sharawt ai kaw nna mung, madang bung ai makawp maga lam shim lam hpe hkam la lu ai.

DAW 8:

Masha marai hkum shagu gaw gawda ai tara, (Shing nrai) Upadi hte maren hkam la lu na ahkaw ahkang hpe jahten sharun hkum wa yang dai wa gaw tara je yang ahkang lu ai Mungdan a rung kaba kaw nna makawp maga hkam la lu na ahkang nga ai.

DAW 9:

Kadai rai timung n tara ai hku rim hkum ai lam, n tara ai hku sharen da ai lam, n tara ai hku Mungdan kata kaw nna gawt shapraw kau ai lam ni nhkam la lu na.

DAW 10:

Masha shagu gaw tinang ahkaw ahkang hte lit ni hpe dawdan hkam ra wa yang mung, shi a ntsa e mara shagun nna dawdan wa yang mung, wang lu wang lang tara rap ra ai hku shawa

တွင် အသိအမှတ်ပြုခြင်းကို ခံယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၇

လူသားအားလုံးတို့သည် ဥပဒေအရာ၌ တန်းတူရည်တူရှိကြပြီး ဥပဒေ၏ တန်းတူကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို မည်သည့်ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိစေဘဲ ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ဤကြေညာစာတမ်းကို ဖောက်ဖျက်၍ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမှလည်းကောင်း၊ ထိုသို့ခွဲခြားဆက်ဆံရန် လှုံ့ဆော်ခြင်းမှလည်းကောင်း၊ တူညီသော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၈

လူတိုင်းသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ သို့မဟုတ် ဥပဒေအရ ၎င်းအား ခံစားခွင့်ပြုထားသည့် မူလအခွင့်အရေးများကို ဖောက်ဖျက်ခြင်းခံရလျှင် ထိုသူသည် စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော နိုင်ငံတော်ခုံရုံးများ၏ ထိရောက်သော ကုစားပေးမှုကို ရပိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်။

အပိုဒ် ၉

မည်သူမျှ မတရားဖမ်းဆီးခြင်း၊ မတရားချုပ်နှောင်ခြင်း၊ မတရားပြည်နှင်ခြင်း မခံစေရ။

အပိုဒ် ၁၀

လူတိုင်းသည် ၎င်း၏အခွင့်အရေးနှင့် တာဝန်ရှိမှုများကို အဆုံးအဖြတ်ခံရာတွင် လည်းကောင်း၊ ၎င်းအပေါ် ပြစ်မှုကြောင်းအရ စွပ်စွဲချက်ကို အဆုံးအဖြတ်ခံရာတွင်လည်းကောင်း လွတ်လပ်၍ ဘက်လိုက်မှုမရှိ

daw tsa a man e jep joi ai lam hpe hpring tsup ai ahkang hkam la ra na.

DAW 11:

(1) Marai langai ngai a majaw mara shagun hkrum ai ni gaw shawa yawng a man e ningdang ninghkap ai pahkam hkam lu ai ahkang, dan leng ai mara garai nmu chye lu dingsa mara nlu ai wa ngu masat ai ahkaw ahkang lu ra ai.

(2) Mara tawt lai ai aten hta Mungdan kata na tara Upadi hku nna mung, Kaga mungkan mungdan ni a tara Upadi hku nna mung, galaw ai (shing nrai) n-galaw ai a matu kadai mung mara nnga ai. Mara tawt lai ai aten hta gindan ai dam ari hta jan nna grau kaba ai mara nmai jaw ai.

DAW 12:

Kadai rai timung tinang a shinggyim ahkaw ahkang, dinghku masha, dum nta (shing nrai) Laili Laika hte seng ai lam ni hta n tara ai hku shang chyinglau ai hta mung, tinang a sari sadang hte danhkung ai lam hpe ninghkap ai lam hpe mung nhkam sha lu na. Masha shagu gaw dai zawn shang chyinglau

သော တရားရုံးတစ်ရပ်က အများပြည်သူ ရှေ့မှောက်တွင် တရားမျှတစွာ ကြားနာစစ်ဆေးခြင်းကို တန်းတူရည်တူ အပြည့်အဝ ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၁

(၁) ပြစ်မှုတစ်ရပ်ဖြင့် တရားစွဲဆိုခံရသော လူတိုင်းသည် စွပ်စွဲရသည့် ပြစ်မှုအတွက် ခုခံချေပရန်လိုအပ်သည့် အာမခံချက်ရှိသော၊ အများ ပြည်သူရှေ့မှောက်၌ စစ်ဆေးသော တရားရုံးက ဥပဒေနှင့်အညီ ကြားနာစစ်ဆေးပြီး ပြစ်မှုကျူးလွန်သည်ဟု ထင်ရှားစီရင်မှု မခံရမချင်း အပြစ်မဲ့သူဟူ၍ မှတ်ယူခြင်းခံထိုက်သည့် အခွင့်အရေးရှိသည်။

(၂) ပြစ်မှုကျူးလွန်သည့်အချိန်တွင် ပြည်တွင်းဥပဒေအရဖြစ်စေ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအရဖြစ်စေ လုပ်ရပ် သို့မဟုတ် ပျက်ကွက်မှု တစ်ရပ်သည် ပြစ်မှုမမြောက်ပါက ထိုလုပ်ရပ် သို့မဟုတ် ပျက်ကွက်မှုအတွက် မည်သူမျှ အပြစ်မရှိစေရ။ ပြစ်မှုကျူးလွန်သည့် အချိန်ကာလတွင် ထိုက်သင့်စေနိုင်သော ပြစ်ဒဏ် ထက် ပိုမိုကြီးလေးသော ပြစ်ဒဏ်ကို ထိုက်သင့်စေခြင်း မရှိစေရ။

အပိုဒ် ၁၂

မည်သူမျှ မိမိ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးလွတ်လပ်ခွင့်၊ မိသားစု၊ နေအိမ် သို့မဟုတ် ဇာပေးစာယူကိစ္စရပ်များတွင် မတရားဝင်ရောက် စွက်ဖက်ခြင်းကို လည်းကောင်း၊ မိမိ၏ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ထင်ပေါ်ကျော်ကြားမှုအား ပျက်ဆီးခြင်းကိုလည်းကောင်း မခံရစေရ။ လူတိုင်းသည် ထိုသို့ ဝင်

je bat ai (Shing nrai) ninghkap ai ni hpe Upadi hte maren makawp maga na ahkang nga ai.

DAW 13:

- (1) Masha marai hkum shagu hta Mundan ga jarit kata hta ndut ndang htawt hkawm htawt sa lu ai.
- (2) Masha marai hkum shagu hta tinang a mungdan hte hpawn kaga gara mungdan de rai tim htawt hkawm sa lu ai. Tinang a Mungdan de nhtang wa lu ai.

DAW 14:

- (1) Masha hkum shagu gaw dip kamyet zingri ai kaw na lawt lu na matu kaga mungdan ni de shingbyi lu ai ahkang hte hpyi shawn lu na ahkang hkam la lu ra ai.
- (2) Mung masa hte nseng ai mara ni, Mungkan Wunpawng hpung a yaw shada ai lam hte npawt nhpang masa lam ni hpe nhtan shai ai lai kyang ni kaw na kaja wa paw pru wa ai amu lam ni hta lahta na ahkaw ahkang ni hpe la kap nna akyu n jashawn lu ai.

DAW 15:

- (1) Masha hkum shagu gaw Mungdan langai ngai a mungdan masha hku nna hkam la na ahkang nga ai.
- (2) Kadai mung tinang a mungdan masha rai nga ai kaw na n tara ai hku dawm kau ya lu na nrai. Tinang a mungdan masha kaw na galai lu ai ahkaw ahkang hpe ndang kau ai lam n mai hkam la na.

ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း သို့မဟုတ် ပုတ်ခတ်ခြင်းတို့မှ ဥပဒေအရ အကာအကွယ် ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၃

- (၁) လူတိုင်းတွင် နိုင်ငံ၏ နယ်နိမိတ်အတွင်း၌ လွတ်လပ်စွာ သွားလာ ရွှေ့ပြောင်းခွင့်နှင့် နေထိုင်ခွင့်ရှိသည်။
- (၂) လူတိုင်းတွင် မိမိ၏နိုင်ငံအပါအဝင် မည်သည့်နိုင်ငံမှမဆို ထွက်ခွာပိုင်ခွင့်နှင့် မိမိ၏နိုင်ငံသို့ ပြန်လာပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၄

- (၁) လူတိုင်းသည် ဖိစီးနှိပ်စက်မှုမှ လွတ်ကင်းရန် အခြားနိုင်ငံများ၌ ခိုလှုံခွင့်ကို တောင်းခံပိုင်ခွင့်နှင့် ရရှိခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။
- (၂) နိုင်ငံရေးနှင့် မပတ်သက်သည့် ပြစ်မှုများ၊ ကုလသမဂ္ဂ၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် အခြေခံမူများကို ဆန့်ကျင်သော အပြုအမူများမှ အမှန် တကယ်ပေါ်ထွက်လာသည့် တရားစွဲဆိုသော အမှုများတွင် အထက်ပါအခွင့်အရေးကို ကိုးကားအသုံးပြုခွင့် မရှိစေရ။

အပိုဒ် ၁၅

- (၁) လူတိုင်းသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားအဖြစ် ခံယူခွင့်ရှိသည်။
- (၂) မည်သူမျှ မိမိ၏နိုင်ငံသားဖြစ်မှုကို မတရားရုပ်သိမ်းခြင်း မခံရစေရ။ မိမိ၏ နိုင်ငံသားဖြစ်မှု ပြောင်းလဲနိုင်သည့် အခွင့်အရေးကိုလည်း ငြင်းပယ်ခြင်း မခံရစေရ။

DAW 16:

- (1) Asak aprat ram sai num sha la sha ni hta masha amyu, Mungdan masha (Shing nrai) Nawku ai makam masham hpe la kap nna ninghkap ai lama ma nnga ai sha hkungran dinghku de na ahkang hte mayaw htinggaw de na ahkang nga ai. Hkungran ai lam hta rai timung Madu jan madu wa hku nna rau nga yang mung, dinghku bai hka bra ai lam hta rai timung, rapra ai ahkaw ahkang lu ra ai.
- (2) La nnan hte Num nnan lahkawng maga a ndut ndang ahkaw ahkang ra sharawng ai lam hpring tsup yang sha hkungran ga shaka la na ahkang nga ai.
- (3) Dinghku masha ni gaw shinggyim Wuhpung Wuhpawng a shingra tara hte bung pre ai hpawng chyawm shara rai nna shinggyim hpawng chyawm hte Mungdan a makawp maga lam hpe hkam sha na ahkang lu ai.

DAW 17:

- (1) Masha hkum shagu gaw tinang langai hkrai hku nna mung, Masha kaga hte kahkyin gumdin nna mung, sutgan ja gumhpraw hpe jawm madu na a hkang nga ai.
- (2) Kadai mung tinang a sutgan hpe n tara ai hku nna shanyen la kau ya ai lam nmai hkam shangun na.

အပိုဒ် ၁၆

- (၁) အရွယ်ရောက်ပြီးသော ယောက်ျားနှင့်မိန်းမတို့တွင် လူမျိုး၊ နိုင်ငံသား သို့မဟုတ် ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာကို အကြောင်းပြု၍ ကန့်သတ်ချက် တစ်စုံတစ်ရာမရှိစေဘဲ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် မိသားစုထူထောင်ခွင့်ရှိသည်။ ၎င်းတို့သည် လက်ထပ်ရာတွင် လည်းကောင်း၊ အကြင်လင်မယားအဖြစ် ပေါင်းသင်းနေစဉ်တွင် လည်းကောင်း၊ ကွာရှင်းပြတ်စဲသည့်အခါတွင် လည်းကောင်း တန်းတူရည်တူအခွင့်အရေးများ ရခွင့်ရှိသည်။
- (၂) သတို့သားနှင့် သတို့သမီးနှစ်ဦးနှစ်ဖက်တို့၏ လွတ်လပ်သော သဘောဆန္ဒ အပြည့်အဝရှိမှသာလျှင် ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်း ပြုရမည်။
- (၃) မိသားစုသည် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ သဘာဝကျသော အခြေခံအဖွဲ့ဖြစ်ပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံတော်၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၇

- (၁) လူတိုင်းတွင် မိမိတစ်ဦးချင်းသော်လည်းကောင်း၊ အခြားသူများနှင့် စုပေါင်း၍သော်လည်းကောင်း ပစ္စည်းဥစ္စာကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသည်။
- (၂) မည်သူမျှ မိမိပိုင်ပစ္စည်းဥစ္စာကို မတရားသိမ်းယူခြင်း မခံထိုက်စေရ။

DAW 18:

Masha shagu gaw ndut ndang myit sawn sumru lu na ahkang, jaw a n jaw ai hpe myit sawn ginhka chye na hte nawku daw jau na ahkang nga ai. Dai ahkaw ahkang ni hta tinang nawku ai makam (Shing nrai) makam masham lam ni hpe ndut ndang galai kamsham lu ai hta n-ga langai hkrai rai timung, Masha law law hte kahkyin nna raitim, tinang a makam masham (Shing nrai) tinang kamsham ai lam hpe masha law law a man e rai timung, laksan rai timung, ndut ndang sharin ya ai ahkang, jai lang lu ai lam, nawku dawjau na ahkang hte gawgap lu na ahkang ni mung lawmai.

DAW 19:

Masha hkum shagu hta ndut ndang masam maram na ahkang hte ndut ndang shadan shaleng na ahkang lu ai. Lahta na ahkaw ahkang ni hpe dingbai dingna nnga ai sha wang lu wang lang jai lang ai hta n-ga, shiga magup sumhpa hte myit sawn sumru lam yawng hpe shiga sawk sagawn Media langai ngai kaw nna ga jarit shadawn shadang nnga ai sha tam sawk sagawn na ahkang hte hkap la na ahkang, shabra na ahkang ni lawm ai.

DAW 20:

- (1) Masha shagu gaw simsa lam hpe madung tawn nna kahkyin gumdin lu ai hte wu hpung wu hpawng hpaw ninghtan na ahkang hte ndut ndang akyu jashawn jai lang na ahkang nga ai.
- (2) Wuhpung wu hpawng langai ngai hta shanglawm na matu kadai wa e shadut nna galaw shangun ai lam nina galaw ai.

အပိုဒ် ၁၈

လူတိုင်းတွင် လွတ်လပ်စွာ တွေးခေါ်ခွင့်၊ အမှားအမှန် ဝေဖန်ပိုင်းခြားခွင့်နှင့် ကိုးကွယ်ခွင့်ရှိသည်။ အဆိုပါအခွင့်အရေးများတွင် မိမိကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ သို့မဟုတ် သက်ဝင်ယုံကြည်ချက်ကို လွတ်လပ်စွာ ပြောင်းလဲခွင့်အပြင် တစ်ဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အများနှင့် စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ မိမိကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ သို့မဟုတ် သက်ဝင်ယုံကြည်မှုကို အများပြည်သူရှေ့မှောက်၌ဖြစ်စေ၊ သီးခြားဖြစ်စေ လွတ်လပ်စွာ သင်ပြခွင့်၊ ကျင့်သုံးခွင့်၊ ဝတ်ပြုကိုးကွယ်ခွင့်နှင့် ဆောက်တည်ခွင့်တို့လည်း ပါဝင်သည်။

အပိုဒ် ၁၉

လူတိုင်းတွင် လွတ်လပ်စွာ ထင်မြင်ယူဆခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ခွင့်ရှိသည်။ အဆိုပါ အခွင့်အရေးများတွင် ထင်မြင်ယူဆချက်များကို အနှောင့်အယှက်ကင်းစွာဖြင့် လွတ်လပ်စွာ စွဲကိုင်ခွင့် အပြင် သတင်းအချက်အလက်နှင့် အတွေးအခေါ်အယူအဆများကို သတင်းမီဒီယာတစ်ရပ်ရပ်မှတစ်ဆင့် နယ်နိမိတ်အပိုင်းအခြားမရှိ ရှာဖွေဆည်းပူးခွင့်၊ လက်ခံခွင့်နှင့် ဖြန့်ချိခွင့်တို့လည်း ပါဝင်သည်။

အပိုဒ် ၂၀

- (၁) လူတိုင်းတွင် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်နှင့် အသင်းအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခွင့်တို့ကို လွတ်လပ်စွာ ကျင့်သုံးခွင့်ရှိသည်။
- (၂) အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ရပ်တွင် ပါဝင်စေရန် မည်သူ့ကိုမျှ အတင်းအကျပ် မပြုရ။

DAW 21:

- (1) Masha hkum shagu gaw tinang a Mungdan asuya hte ading tawk rai tim, ndut ndang ahkaw ahkang hte ra lata tawn ai kasa ni kaw nna rai tim shanglawm galaw na ahkang nga ai.
- (2) Masha hkum shagu gaw tinang mungdan a magam gun hpai na matu, bung pre ai ahkaw ahkang nga ai.
- (3) Mungdan asuya uphkang ai daru magam ahkang a ya gaw Mung shawa ni a ra sharawng ai lam hta npawt rai ra ai. Masha shagu shanglawm nna rap ra ai hku ME bang na ahkang hte makoi magap ME hku rai tim, dai hte bung ai ndut ndang ME bang masat hku rai tim, aten ladaw shadang hta hkan nna galaw ai tengman ai ra lata poi ni hta dai masa hpe shadan shaleng ra ai.

DAW 22:

Masha marai hkum shagu gaw wuhpung wu hpawng a hpung shang masha langai hku nna prat ladaw shim lam hpe lu na ahkang nga ai. Tinang Mungdan a gaw da ai tara hte shadip shahpang npawt hte maren amyu sha lam yan hte maigan mungdan shagu hte hku hkau kanawn mazum lam ni hku nna amyu sha bawng ring lam tinang a sari sadang ahkaw ahkang hpe awm dawm rawt galu kaba wa hkra nnga nmai re ai sut masa lam, kanawn mazum lam, htung hking lam ahkaw ahkang ni hpe hkam la na ahkang nga ai.

DAW 23:

- (1) Masha shagu amu galaw lu na ahkang, tinang ra sharawng

အပိုဒ် ၂၀

- (၁) လူတိုင်းတွင် မိမိနိုင်ငံ၏ အစိုးရအဖွဲ့အစည်း၌ တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်သည့် ကိုယ်စားလှယ်များမှတစ်ဆင့် ဖြစ်စေ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။
- (၂) လူတိုင်းတွင် မိမိနိုင်ငံ၏ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းဖြစ်ရန် တူညီသည့် အခွင့်အရေးရှိသည်။
- (၃) အစိုးရအုပ်ချုပ်မှုအာဏာသည် ပြည်သူ့ပြည်သားတို့၏ ဆန္ဒအပေါ် အခြေခံရမည်။ လူတိုင်းပါဝင်၍ တန်းတူညီမျှ ဆန္ဒမဲပေးနိုင်ခွင့်ရှိပြီး လျှို့ဝှက်မဲပေးစနစ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အလားတူ လွတ်လပ်သော မဲပေးစနစ်ဖြင့်ဖြစ်စေ အချိန်ကာလအပိုင်းအခြားအလိုက် ကျင်းပသော စစ်မှန်သည့် ရွေးကောက်ပွဲများတွင် အဆိုပါဆန္ဒကို ဖော်ထုတ်ရမည်။

အပိုဒ် ၂၂

လူတိုင်းတွင် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအနေဖြင့် လူမှုဘဝ လုံခြုံရေး ရယူပိုင်ခွင့်ရှိသည့်ပြင်၊ မိမိနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းမှုနှင့် အရင်းအမြစ်တို့အရ အမျိုးသားကြိုးပမ်းမှုနှင့် နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတို့ဖြင့် မိမိ၏ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး လွတ်လပ်စွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အခွင့်အရေးများကို ရရှိခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၃

- (၁) လူတိုင်းတွင် အလုပ်လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ မိမိနှစ်သက်ရာ အလုပ်အကိုင်

ai amu hpe ndut ndang lata la lu na ahkang, tara rap ra nna tinang myit du myit dik ai amu ni hpe lu ra ai hte bungli nnga ai masha nnga hkra makawp maga mat wa na.

- (2) Masha hkum shagu hta tinang galaw ai shabrai hpe garan ginhka ai lam nnga ai sha hkam la lu ai.
- (3) Amu galaw ai masha shagu gaw tinang hte tinang dinghku masha ni a matu shinggyim sari sedang hte bung pre ai rap ra ai gingdan ai shabri shabrai lu ra ai. Ra wa yang kaga shinggyim ahkaw ahkang ni hpe mung jat nna hkam sha na ahkang nga ra ai.
- (4) Masha shagu gaw tinang a akyu ara hpe makawp maga na matu amu galaw masha ginjaw hpung hpaw ahkang hte dai ginjaw hpung hta shanglawm nna magam gunhpai lu na ahkang nga ai.

DAW 24:

Masha shagu gaw masat da ai akyu ara hte maren bungli galaw ai aten hta shata shabrai hkam la na lam, masat da ai hkringsa ten hte bansa la ai ten ni hkam la ra ai.

DAW 25:

- (1) Masha hkum shagu hta malu masha, bu hpun palawng, dum nta, hkam ja lam gawn lajang ai ra nga ai garum

ကို လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်၊ တရားမျှတ၍ အဆင်ပြေမှု ရှိသော လုပ်ငန်းခွင် အခြေအနေများ ရပိုင်ခွင့်နှင့် အလုပ်လက်မဲ့ ဖြစ်ခြင်းမှ အကာအကွယ် ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

- (၂) လူတိုင်းတွင် တူညီသော အလုပ်အတွက်တူညီသော လုပ်ခကြေး ငွေကို ခွဲခြားမှုတစ်စုံတစ်ရာမရှိစေဘဲ ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။
- (၃) အလုပ်လုပ်သည့် လူတိုင်းတွင် မိမိနှင့် မိမိ၏မိသားစုအတွက် လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ထိုက်တန်သော ဘဝရပ်တည်မှုကို အာမခံနိုင်မည့် တရားမျှတ၍ လျော်ကန်သင့်မြတ်သော အခကြေးငွေ ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ လိုအပ်လျှင် အခြားလူမှုရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများကိုလည်း ဖြည့်စွက်ရရှိ ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။
- (၄) လူတိုင်းတွင် မိမိ၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်ရန်အတွက် အလုပ်သမား သမဂ္ဂများဖွဲ့စည်းခွင့် ယင်းသမဂ္ဂများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၄

လူတိုင်းတွင် ကြောင်းကျိုးလျော်ညီစွာ ကန့်သတ်ထားသည့် အလုပ်ချိန် နာရီနှင့် လစာခံစားခွင့်ရှိသော အခါကာလ အားလျော်စွာ သတ်မှတ်ထားသည့် အလုပ်အားလပ်ရက်များအပါအဝင် အနားယူခွင့်နှင့် အားလပ်ခွင့်တို့ကို ခံစားခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၅

- (၁) လူတိုင်းတွင် အစားအစာ၊ အဝတ်အထည်၊ နေအိမ်၊ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုနှင့် လိုအပ်သည့် လူမှုအထောက်အပံ့များ အပါ

gahtau lam hte tinang hte tinang a nta masha a hkam kaja lam, myit mashin hkumhkrang simsa ngwi pyaw let nga lu na matu ra nga ai shinggyim nga sat nga sa lam hte seng ai yawng hkam la ra ai.

- (2) Shangai chyinghkai ai kanu ni hte ma kaji ni mung laksan makawp maga garum shingtau lalu na ahkang nga ai. Tara shang hkungran ai raitim, n hkungran ai rai tim, shangai wa sai naw kaji ai ma chyangai ni yawng gaw maren mara gawn lajang ai hpe hkam la na ahkang nga ai.

DAW 26:

- (1) Masha yawng gaw laika hpaji sharin la na ahkang lu ra ai. Laika hpaji ngu ai hta lawu tsang hte lapran tsang jawng madang hpe shabri shabrai nla ai sha sharin ya lu ra ai. Lawu tsang jawng madang gaw n sharin nmai hku rai ra ai. Jak hpaji, lata hpaji ni hte kan bau bungli hku masha yawng sharin la ra na rai nna, madang tsaw ai lahta tsang hpaji ni hpe gaw shi a machye machyang baw nu hta hkan nna yawng maren mara hkam la ra ai.
- (2) Hpaji lam hpe masha a bawnu machye machyang hpring tsup aihte rawt galu kaba wa na matu hte, shinggyim ahkaw ahkang hte npawt nhpang ahkaw ahkang ni hpe

အဝင် မိမိနှင့် မိသားစုကျန်းမာရေးနှင့် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ အေးချမ်းစွာ နေထိုင်နိုင်ရေးအတွက် လုံလောက်သည့် လူနေမှု အဆင့် အတန်းကို ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ထို့ပြင် အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်ခြင်း၊ ကျန်းမာရေးချို့တဲ့ခြင်း၊ မသန်စွမ်းဖြစ်ခြင်း၊ မုဆိုးမဖြစ်ခြင်း၊ အသက်အရွယ်အိုမင်းခြင်း သို့မဟုတ် မိမိမတတ်စွမ်းနိုင်သော အခြေအနေများကြောင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း မပြုနိုင်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လျှင် ဘဝလုံခြုံမှု ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

- (၂) မိခင်ဘဝနှင့် ကလေးသူငယ်ဘဝတို့တွင် အထူးစောင့်ရှောက်မှုနှင့် ကူညီမှုကို ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ တရားဝင်လက်ထပ်၍ဖြစ်စေ၊ တရားဝင် လက်မထပ်ဘဲဖြစ်စေ မွေးဖွားလာသော ကလေးအားလုံးသည် တူညီသော လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ခံစားခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၆

- (၁) လူတိုင်းတွင် ပညာသင်ယူခွင့်ရှိသည်။ ပညာသင်ကြားရေးသည် အနည်းဆုံး မူလတန်းနှင့် အခြေခံအဆင့်တို့တွင် အခမဲ့ဖြစ်ရမည်။ မူလတန်းပညာသည် မသင်မနေရဖြစ်ရမည်။ စက်မှုလက်မှုနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာများကို လူအများသင်ယူနိုင်စေရမည်ဖြစ်ပြီး အဆင့်မြင့်ပညာရေးကို အရည်အချင်းပေါ်အခြေခံ၍ အားလုံးတန်းတူရည်တူ ရရှိစေရမည်။
- (၂) ပညာရေးကို လူသားတို့၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး အပြည့်အဝ ဖွံ့ဖြိုးစေရန်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို

grau nna chye hkungga wa na matu, madung shatai nna sharin achyin ya ra ai. Hpaji lam gaw mungdan shagu a mung kata hta masha amy (Shing nrai) Makam masham hte seng ai wu hpung wu hpawng kata ni hta chye na ai lam, hkam sharawng ai lam tsaw ra hku hkau lam, ni hpe madang shatsaw ra na rai nna ngwi pyaw simsa lam hpe makawp maga na matu Mungkan Wunpawng hpung a jasat jasa ni hpe madang shatsaw ra na.

(3) Tinang a kashu kasha ni a hpaji hpe lata ai lam gaw shangai kanu kawa ni hta ningshawng lu la ai ahkaw ahkang nga ai.

DAW 27:

(1) Masha hkum shagu gaw shinggyim wu hpung wu hpawng a htunghking lam hta ndut ndang shang lawm na ahkang, myit hpaji hpe mung ndut ndang hkam sha na ahkang, hte hpungtang hpaji jat wa ai ni a akyu shabrai hpe ndut ndang rap ra ai hku hkam sha lu na ahkang nga ai.

(2) Masha hkum shagu gaw tinang a hkri tung machye machyang hte myit sawn shapraw ai hpungtang hpaji kaw na rai tim, laika kaw na rai tim, myit sawn hpaji kaw na rai tim, byin pru wa ai akyu shingkwang shaingwang ni hpe makawp maga let madu da na ahkang nga ai.

DAW 28:

Masha hkum shagu gaw ndai ndau laika hta madun da ai ahkaw ahkang ni hte awm dawm ahkang ni hpe hpring tsup ai hku nna mahtai shapraw lu na hte shinggyim nga sat nga sa hte mungdan shagu hte matut mahkai lam ni hpe hkam lu na ahkang nga ai.

ပိုမိုလေးစားလာစေရန် ဦးတည်သင်ကြားစေရမည်။ ပညာရေးသည် နိုင်ငံအားလုံးအတွင်း၊ လူမျိုး သို့မဟုတ် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အုပ်စုများအတွင်း နားလည်မှု၊ သည်းခံမှုနှင့် ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုကို မြှင့်တင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ငြိမ်းချမ်းရေး ထိန်းသိမ်းမှုအတွက် ကုလသမဂ္ဂ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို တိုးမြှင့်စေရမည်။

(၃) မိမိတို့၏ ကလေးပညာရေးကို ရွေးချယ်ရာ၌ မိဘတို့တွင် လက်ဦး အခွင့်အရေးရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၇

(၁) လူတိုင်းတွင် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ယဉ်ကျေးမှုဘဝ၌ လွတ်လပ်စွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်၊ အနုပညာကို လွတ်လပ်စွာ ခံစားခွင့်နှင့် သိပ္ပံပညာ တိုးတက်မှုနှင့် ၎င်း၏ အကျိုးရလဒ်များကို လွတ်လပ်စွာ မျှဝေခံစားခွင့်ရှိသည်။

(၂) လူတိုင်းတွင် မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ကြံစည်ဖန်တီး ထုတ်လုပ်သော သိပ္ပံပညာမှဖြစ်စေ၊ စာပေမှဖြစ်စေ၊ အနုပညာမှ ဖြစ်စေ ဖြစ်ထွန်းလာသည့် ဂုဏ်နှင့်ရုပ်ဝတ္ထု အကျိုးကျေးဇူးများကို ကာကွယ်မှု ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၈

လူတိုင်းသည် ဤကြေညာစာတမ်းတွင် ဖော်ပြထားသည့် အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည့် လူမှုရေးစနစ်နှင့် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးစနစ် တစ်ရပ်ကို ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

DAW 29:

- (1) Masha shagu gaw tinang a machye machyang atsam hpe shinggyim wu hpung wu hpawng kata kaw sha ndut ndang kasang kalang rawt jat wa mai ai majaw dai wu hpung wu hpawng hta lit nga ai.
- (2) Tinang ahkaw ahkang hte awm dawm lam hpe jai lang yang masha shagu gaw kaga masha ni a ahkaw ahkang ni hte shanglawt ahkang ni hpe masat masa galaw nna manu shadan ya na hta mung, Democrecy hpawng chyawm hta tara rap ra ai hta ra nga ai lai kyang, shawa daw tsa a ngwi pyaw lam hte sut lu nga mai lam ni hpe hpung jat ya na matu mung Tara Upadi hte maren masat da ai shadawn shadang hku nna sha jai lang akyu jashawn lu ai.
- (3) Lahta na ahkaw ahkang ni hte awm dawm ahkang ni gaw gara lam hta rai tim Mungkan Wunpawng hpung a yaw shada ai lam hte npawt nhpang tara masa lam ni hpe nhtan shai nna njai lang lu na.

DAW 30:

Mungdan langai mi a matu rai timung, Masha majaw mi a matu rai timung, langai hkrai a matu rai timung, ndai ndau shabra laika hta lawm ai ahkaw ahkang ni hte awm dawm lam ni hpe jahten sharun ai hku yaw shada nna magam bungli langai ngai hta shanglawm ai (Shing nrai) tinang nan galaw na ahkang lu ai ngu nna ndai ndau laika hta lawm ai laika ga si langai ngai hpe lachyum hta la ai lam n galaw lu na.

**Jinghpaw Ga Gale ai wa;- Lahtaw Tsin Awng
JHG. Amu Madu**

အပိုဒ် ၂၉

- (၁) လူတိုင်းသည် မိမိ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးကို လူ့အသိုက်အဝန်းအတွင်း၌သာ လွတ်လပ်ပြည့်ဝစွာ ဖွံ့ဖြိုးစေနိုင်သည်ဖြစ်၍ ယင်း အသိုက်အဝန်းအပေါ် တာဝန်ရှိသည်။
- (၂) မိမိ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို ကျင့်သုံးရာတွင် လူတိုင်းသည် အခြားသူများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို အသိအမှတ်ပြု၍ လေးစားရန်အလို့ငှာ လည်းကောင်း၊ ဒီမိုကရေစီ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် တရားမျှတသော လိုအပ်ချက်များဖြစ်သည့် ကိုယ်ကျင့်တရား၊ အများပြည်သူ အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် အကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းရေးတို့ကို ဖြည့်ဆည်းရန်အလို့ငှာ လည်းကောင်း၊ ဥပဒေအရ သတ်မှတ်ထားသည့် ကန့်သတ်ချက်များအတိုင်းသာ ကျင့်သုံးပိုင်ခွင့်ရှိသည်။
- (၃) အဆိုပါ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို မည်သည့် ကိစ္စတွင်မျှ ကုလသမဂ္ဂ၏ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် အခြေခံမူများကို ဆန့်ကျင်၍ ကျင့်သုံးခြင်း မပြုရ။

အပိုဒ် ၃၀

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက်ဖြစ်စေ၊ လူတစ်စုအတွက်ဖြစ်စေ၊ လူတစ်ဦးတစ်ယောက်အတွက်ဖြစ်စေ၊ ဤကြေညာစာတမ်းပါ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို ပျက်စီးရာပျက်စီးကြောင်း ရည်ရွယ်လျက် တစ်စုံတစ်ခုသော ဆောင်ရွက်ချက်တွင် ပါဝင်ရန် သို့မဟုတ် ကိုယ်တိုင် ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်ရှိသည်ဟူ၍ ဤကြေညာစာတမ်းပါ စာသားတစ်ရပ်ရပ်ကို အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူခြင်း မရှိစေရ။

ကချင် (ကျိန်းဖော့) ဘာသာ ပြန်ဆိုချက်ကို
ကချင်လူမျိုး မိုးရာယဉ်ကျေးမှု ဗဟိုကော်မတီ
က အတည်ပြုပါသည်။